

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 33/2015-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 20. mája 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Vladimírou Běhalovou, Advokátska kancelária, Rastislavova 68, Košice, vedenú pod sp. zn. Rvp 3492/2015 a sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Frederikou Birkovou, Advokátska kancelária, Rosná 5, Košice, vedenú pod sp. zn. Rvp 3493/2015 vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu obce Kuzmice konaných 7. marca 2015, za účasti [REDAKOVANÉ], a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] vedené pod sp. zn. Rvp 3492/2015 a sp. zn. Rvp 3493/2015 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. PL. ÚS 33/2015.

Sťažnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnené.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. marca 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ v 1. rade“), vedená pod sp. zn. Rvp 3492/2015 a sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ v 2. rade“, spolu ďalej len „sťažovatelia“), vedená

pod sp. zn. Rvp 3493/2015, ktorými zhodne namietali neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Kuzmice (ďalej len „obec“) konaných 7. marca 2015.

Z oboch sťažností, ktorých obsah je v podstate identický, vyplýva, že obaja sťažovatelia kandidovali na post starostu obce vo voľbách do orgánov samosprávy obce konaných 7. marca 2015, ktoré boli ako nové voľby vyhlásené predsedom Národnej rady Slovenskej republiky podľa § 48 ods. 1 písm. c) zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách“ alebo „volebný zákon“) z dôvodu rovnosti získaných hlasov (§ 44 ods. 4 zákona o voľbách) kandidátov na starostu obce vo voľbách konaných 15. novembra 2014. Zo zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v obci, ktorá je súčasťou príloh oboch sťažností, vyplýva, že v obci boli zriadené dva volebné okrsky, do zoznamu voličov bolo zapísaných 1301 osôb, vydaných bolo 834 obálok, ktoré boli v rovnakom počte odovzdané, a pre voľby starostu obce bolo odovzdaných 826 platných hlasovacích lístkov. Najvyšší počet platných hlasovacích lístkov, t. j. 287, bol odovzdaný v prospech kandidáta [REDAKOVANÉ] (ďalej len „zvolený kandidát“). Sťažovateľ v 1. rade získal 207 platných hlasov, t. j. 25,06 % z ich celkového počtu, a sťažovateľ v 2. rade 245 platných hlasov, čo predstavuje 29,66 %. Obaja sťažovatelia sú teda osobami aktívne legitimovanými na podanie sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce konaných 7. marca 2015.

Sťažovatelia zhodne napádajú označené voľby z týchto dôvodov:

«1.) Došlo k porušeniu ust. § 31 ods.6 Zákona o voľbách, pretože do prenosnej volebnej schránky hlasovali voliči

- ktorí nikdy neadresovali svoje žiadosti volebnej komisii

- u ktorých neboli splnené zákonné predpoklady na toto hlasovanie

- ku ktorým sa dostavili členovia okrskových komisií na základe pokynu kandidáta na starostu obce [REDAKOVANÉ]..., resp. na základe ústnych požiadaviek osôb (podľa

sťažovateľa v 1. rade, pozn.) *blízkych* [REDACTED] (alebo podľa sťažovateľa v 2. rade, pozn.) *osôb odlišných od voličov*

- *závažnosť dôvodov o voľbu do prenosnej volebnej schránky volebné komisie vôbec neposudzovali*

- *na rukou písanom papieriku, ktorý [REDACTED] odovzdal miestnej volebnej komisii bol uvedený aj svokor kandidáta na starostu obce [REDACTED]. Tento napokon do prenosnej volebnej schránky nevolil, ale do prenosnej volebnej schránky odvolila jeho matka [REDACTED].*

Porušením ust. § 31 ods.6 Zákona o voľbách došlo k porušeniu ústavného volebného práva a jeho princípov, pričom nemožno vylúčiť príčinnú súvislosť medzi týmto porušením a konečným výsledkom volieb.

2.) *Nabádaním Rómov a ďalších sociálne odkázaných osôb [REDACTED], aby ho šli voliť a to i priamo pred obecným úradom ako aj v jeho obchode pred voľbami, ale aj v deň konania volieb došlo k porušeniu ústavou garantovaného princípu volieb, keď na významnú skupinu voličov odkázaných na [REDACTED] - dáva im tovar v obchode i bez zaplataenia, požičiava im peniaze (počet rómskych voličov v obci Kuzmice - cca 120, počet sociálne odkázaných voličov predstavuje spolu cca 150) bol vyvíjaný nátlak nútiaci ich hlasovať pre jedného z kandidujúcich subjektov na funkciu starostu obce. Zároveň došlo k porušeniu právnej úpravy volebnej kampane tak závažným a hrubým spôsobom, ktorý kvalifikovane mohol mať za následok iné výsledky volieb...*

3.) *Rozdávanie alkoholu v obchode [REDACTED] Rómom a iným sociálne slabším voličom stým, aby ho volili, sľuby, že [REDACTED] zamestná všetkých Rómov a zabezpečí pre nich výstavbu domov, dávanie peňazí voličom za to, aby ho volili sa považuje za kupovanie hlasov...*

4.) *Účasť rodinných príslušníkov a priateľov [REDACTED] v miestnej volebnej komisii a okrskových volebných komisiách, ktorí mu podávali informácie o tom, kto bol a kto ešte nebol hlasovať mala podľa sťažovateľa taktiež vplyv na výsledky volieb a bola porušením čl. 30 ods. 1 a 4 Ústavy SR.*

5.) *Došlo tiež k porušeniu ust. § 37 ods. 4 Zákona o voľbách, nakoľko predsedníčka okrskovej volebnej komisie č. 2 [REDACTED] neskontrolovala správnosť sčítania*

hlasov a uspokojila sa s počtami, ktoré jej nadiktovali členovia okrskovej volebnej komisie č. 2. Hlasy, ktoré mali byť odovzdané [REDAKOVANÉ] počítal jeho kamarát [REDAKOVANÉ], hlasy odovzdané [REDAKOVANÉ] spočítaval [REDAKOVANÉ] - švagor [REDAKOVANÉ]. Obaja boli podľa pozorovateľov ako aj podľa vyjadrenia predsedníčky komisie [REDAKOVANÉ] v čase sčítania hlasov v strese, boli nervózni, a preto má sťažovateľ pochybnosť o správnosti sčítania hlasov odovzdaných [REDAKOVANÉ] (v kôpke „[REDAKOVANÉ]“ mohli byť aj hlasy odovzdané iným kandidátom na starostu obce, najmä hlasy určené [REDAKOVANÉ]), nakoľko žiadna kontrola správnosti sčítania hlasov vykonaná nebola.»

Vzhľadom na uvedené sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd po prijatí sťažností na ďalšie konanie nálezom vyhlásil voľby starostu obce konané 7. marca 2015 za neplatné.

Zároveň si voči zvolenému kandidátovi uplatnili náhradu trov konania pred ústavným súdom, každý v sume 296,44 €, pretože majú „za to, že porušenie zákonnosti a ústavnosti volieb starostu obce... bolo zavinené práve [REDAKOVANÉ]“.

Sťažovatelia taktiež navrhli, „aby ústavný súd aplikujúc § 31a zákona“ Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) „nariadil predbežné opatrenie“ podľa § 74 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“ alebo „OSP“) v tomto znení:

„Miestna volebná komisia obce Kuzmice vytvorená podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov je povinná zdržať sa vydania osvedčenia o zvolení za starostu obce Kuzmice [REDAKOVANÉ] do rozhodnutia vo veci samej a ak už toto osvedčenie vydala, [REDAKOVANÉ] je povinný zdržať sa zloženia sľubu starostu obce Kuzmice do rozhodnutia vo veci samej.“

Túto požiadavku sťažovateľa odôvodnili tým, že „*Ústavný súd už v minulosti judikoval, že je vo verejnom záujme, aby v každej dobe zastávala verejnú funkciu osoba, ktorá do nej bola zvolená alebo ináč ustanovená v súlade s právnou úpravou volieb alebo iného ustanovenia do tejto funkcie...*

Verejný záujem na výkone funkcie starostu, ktorého mandát vznikol v zákonných a ústavných, teda nespochybniteľných voľbách, v danom prípade prevažuje nad prípadným zásahom do práv kandidáta [REDAKOVANÉ] spočívajúcim v tom, že dočasne funkciu starostu obce Kuzmice nebude vykonávať.“

II.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku

Zákon o ústavnom súde nemá ustanovenie, ktoré umožňuje spojenie vecí, a preto v súlade s citovanými ustanoveniami je potrebné v konaní použiť na prípadné spojenie vecí primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

Podľa § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa u neho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zo spisov vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 3492/2015 a sp. zn. Rvp 3493/2015 vyplýva, že obidve veci spolu právne i skutkovo súvisia, týkajú sa tých istých volieb do orgánov samosprávy obce konaných 7. marca 2015 a vychádzajú z rovnakej argumentácie, preto ich ústavný súd v záujme hospodárnosti konania spojil na spoločné konanie, tak ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto rozhodnutia.

III.

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Ústavný súd konštatuje, že podania sťažovateľov vzhľadom na ich obsah posúdil ako sťažnosti podľa čl. 129 ods. 2 ústavy.

Sťažovatelia namietajú neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce konaných 7. marca 2015 v dôsledku toho, že

1. došlo k porušeniu ustanovení zákona o voľbách v súvislosti s hlasovaním mimo volebnej miestnosti do prenosnej volebnej schránky,

2. bol vyvíjaný nátlak na určitú skupinu voličov, aby volili jedného konkrétneho kandidáta, a zároveň bol porušený zákon o voľbách v časti úpravy volebnej kampane,

3. malo dôjsť ku kupovaniu hlasov voličov,

4. zloženie členov volebných komisií (miestnej aj okrskových) bolo na prospech zvoleného kandidáta,

5. nebola vykonaná dostatočná kontrola správnosti spočítania hlasovacích lístkov zo strany predsedníčky okrskovej volebnej komisie č. 2, preto požadovali vyhlásiť označené voľby za neplatné.

Právomoc zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde uplatní ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou len vtedy, ak k porušeniu zákona o voľbách dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99). Nie každé porušenie zákona o voľbách teda vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom na účel a zmysel zákona o voľbách, ako aj na princípy volebného práva uznávané spoločnosťou demokratických štátov. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie zákona o voľbách, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

Vo všeobecnosti platí, že k tomu, aby ústavný súd vyhovel volebnej sťažnosti, musia byť splnené tri základné predpoklady, a to a) zistenie protizákonnosti volieb, t. j. porušenie zákonov upravujúcich organizáciu a priebeh volieb, b) príčinná súvislosť medzi zistenou protizákonnosťou volieb a sťažovateľom namietanou neplatnosťou volieb, resp. voľby kandidáta, a c) intenzita protizákonnosti volieb, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú (boli) prejavom skutočnej vôle voličov (m. m. PL. ÚS 118/07). Dôležitým komponentom volebného súdnictva je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na rozhodovanie voličov a najmä na výsledok volieb.

Súčasťou zákonom predpísaných náležitostí volebnej sťažnosti sú aj dôvody, pre ktoré sa voľby napádajú, s označením dôkazov [§ 60 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom

súde]. Vo vzťahu k voľbám, ktorých výsledok už bol uverejnený v zmysle príslušných ustanovení volebného zákona (v tomto prípade podľa § 45 volebného zákona), platí prezumpcia ich ústavnosti a zákonnosti, ktorá platí dovtedy, kým ústavný súd o voľbách napadnutých volebnou sťažnosťou v zmysle § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodne inak, ako zamietnutím sťažnosti. Preto je na sťažovateľovi, aby v záujme prijatia sťažnosti na ďalšie konanie (pri predbežnom prerokovaní) kvalifikovaným spôsobom označil také dôkazy, ktoré vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu nasvedčujú, že jeho tvrdenia o neústavnosti alebo nezákonnosti volieb sú reálne, prípadne aspoň vysoko pravdepodobné, a zároveň sú spôsobilé preukázať také intenzívne porušenie volebného zákona, ktoré by odôvodňovalo záver o inom legitímnom výsledku volieb, ako bol uverejnený (m. m. PL. ÚS 3/2010).

Ústavný súd taktiež poukazuje na judikatúru, v ktorej uviedol, že v konaní o volebných veciach sa neuplatňuje vyhľadávacia zásada, ktorá je jednou z vedúcich zásad trestného konania (PL. ÚS 52/2011). Rovnako ústavný súd už judikoval, že v konaní vo volebných veciach nie je „vyšetrovacím orgánom“, ktorý zisťuje (môže zisťovať) skutkový stav metódami a spôsobmi charakteristickými pre prácu orgánov činných v trestnom konaní. Jeho úlohou je predovšetkým zvážiť hodnovernosť a preukázateľnosť tvrdení sťažovateľa v kontexte s ďalšími konkrétnymi okolnosťami posudzovanej veci a na tom základe rozhodnúť, či vykoná vo veci ďalšie dokazovanie, alebo vyvodí v predmetnej veci právne závery len na základe tvrdení predložených účastníkmi konania (PL. ÚS 66/2011). Z konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. PL. ÚS 36/2011) vyplýva, že sťažovateľmi namietané protiústavné alebo nezákonné konanie musí mať priamy vplyv na dosiahnutý výsledok volieb. Túto skutočnosť musia sťažovatelia nielen namietat, ale aj doložiť exaktnými dôkazmi. Nestačí samotné označenie dôkazov (PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03 a PL. ÚS 35/03, PL. ÚS 3/2010).

K bodu 1

Pokiaľ ide o sťažovateľmi namietané porušenie § 31 ods. 6 zákona o voľbách tým, že mimo volebnej miestnosti do prenosnej volebnej schránky volili voliči, ktorí o to

nepožiadali, u ktorých na to neboli splnené zákonné podmienky a ku ktorým boli členovia volebných komisií vyslaní na pokyn zvoleného kandidáta, resp. jemu blízkych osôb (či osôb odlišných od dotknutých voličov), ústavný súd vychádzal z dikcie uvedeného ustanovenia § 31 ods. 6 zákona o voľbách, podľa ktorého volič môže požiadať zo závažných, najmä zdravotných dôvodov okrskovú volebnú komisiu o to, aby mohol hlasovať mimo volebnej miestnosti, a to len v územnom obvode volebného okrsku, pre ktorý bola okrsková volebná komisia zriadená. V takom prípade okrsková volebná komisia vyšle k voličovi dvoch svojich členov s prenosnou volebnou schránkou, hlasovacími lístkami a obálkou. Volič hlasuje tak, aby sa dodržala tajnosť hlasovania.

Z citovaného ustanovenia zákona o voľbách vyplýva voličovi povinnosť „adresovať“ svoju žiadosť o voľbu do prenosnej volebnej schránky okrskovej volebnej komisii. Súčasne musí byť splnená požiadavka závažného (nielen zdravotného) dôvodu. Zo zákona o voľbách však nevyplýva, akou formou má volič požiadať volebnú komisiu o hlasovanie do prenosnej schránky. Vzhľadom na vágnosť právnej úpravy tejto formy hlasovania, ako aj na účel tohto inštitútu je akceptovateľné, aby voliči svoju požiadavku realizovali telefonicky, príp. prostredníctvom inej, k tomu poverenej osoby, a to aj formou tzv. hromadnej žiadosti (pozri napr. PL. ÚS 76/2011). V prípade tzv. hromadnej žiadosti však musí byť táto požiadavka individualizovaná uvedením konkrétnych mien žiadateľov, teda nestačí uviesť iba počet žiadateľov.

Vzhľadom na uvedené nemožno v tomto prípade považovať predloženie zoznamu voličov, ktorí žiadali o voľbu do prenosnej volebnej schránky inou osobou (hoci aj zvoleným kandidátom), automaticky bez ďalšieho za rozporné so zákonom, pretože je na následnom zvážení okrskovej volebnej komisie, či umožní takýmto voličom hlasovať do prenosnej volebnej schránky.

V súvislosti s uplatnenou námietkou ústavný súd taktiež uvádza, že požiadavku exaktného overovania danosti dôvodov hlasovania prostredníctvom prenosnej schránky volebnou komisiou nemožno zo zákona o voľbách vyvodíť. Citované ustanovenie § 31

ods. 6 zákona o voľbách neukladá volebnej komisii osobitnú povinnosť overovať dôvody, kvôli ktorým volič uplatňuje svoje právo hlasovať do prenosnej schránky (PL. ÚS 76/2011). Navyše sa tu vynára otázka, do akej miery by mohla volebná komisia neakceptovať voličom uvedené dôvody a ako by sa volič mohol brániť v prípade, ak by mu napokon voľba do prenosnej volebnej schránky nebola umožnená na základe rozhodnutia okrskovej volebnej komisie alebo ňou vyslaných členov.

Nie je úlohou ústavného súdu a prakticky ani reálne, aby pri obdobných námietkach podával výklad, prípadne univerzálny návod, ako má alebo mala (akákoľvek) volebná komisia postupovať, a to vzhľadom na špecifickosť každého jednotlivého prípadu a z toho prameniaca rôznorodosť možných do úvahy prichádzajúcich riešení, ale úlohou je, aby ústavný súd posúdil, či volebnou komisiou zvolený postup v jednotlivom konkrétnom prípade bol zákonný a v súlade s ústavnými princípmi.

Ústavný súd v danom prípade považuje za ústavne akceptovateľný a zákonu o voľbách neodporujúci postup okrskovej volebnej komisie, ak táto vyhovelá žiadostiam voličov o hlasovanie mimo volebnej miestnosti do prenosnej volebnej schránky aj bez predošlého podrobnejšieho reálneho skúmania opodstatnenosti takýchto žiadostí.

Ústavný súd prezentovaným záverom neschvaľuje a ani nemôže akceptovať prípadné zneužívanie tejto formy voľby zástupcov do orgánov samosprávy obcí a znovu zdôrazňuje, že všetky prípady namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí je aj v tomto smere potrebné skúmať vo svetle ich konkrétnych okolností.

Pre úplnosť ústavný súd poukazuje aj na svoje uznesenie č. k. PL. ÚS 22/2011-54 zo 16. marca 2011, v ktorom pripustil, že za určitých okolností nevyžadovanie odôvodnenia žiadostí voličov o možnosť voliť do prenosnej volebnej schránky ich zdravotným stavom alebo iným závažným dôvodom okrskovou volebnou komisiou možno považovať za zásah do zákonnosti volieb. Rovnako ústavný súd v uznesení č. k. PL. ÚS 8/2011-63 z 22. februára 2011 považoval za porušenie ustanovenia § 31 ods. 6 zákona o voľbách v prípade

umožnenia hlasovania do prenosnej volebnej schránky osobám, ktoré zjavne nespĺňali podmienky tam uvedené. Tieto závery však prijal vo vzťahu k zisteným skutkovým okolnostiam uvedených prípadov, ktoré ale nemožno bezvýhradne stotožniť s touto aktuálnou vecou.

Zároveň ústavný súd vo viacerých svojich rozhodnutiach, medzi ktoré patria aj spomenuté sp. zn. PL. ÚS 8/2011 a sp. zn. PL. ÚS 22/2011, uviedol, že na prijatie záveru o potrebe zrušenia volieb, prípadne ich vyhlásenia za neplatné sa vyžaduje určitá intenzita takéhoto zásahu do zákonnosti volieb, ktorá by v danom prípade mohla byť reprezentovaná kvantitatívnym vyjadrením počtu takto neoprávnene voliacich občanov. Ústavný súd preto skúmajúc tvrdenia sťažovateľov pristúpil aj z tohto hľadiska k posúdeniu prijateľnosti ich sťažností na ďalšie konanie.

Sťažovatelia tvrdia, že do prenosných volebných schránok volilo 36 voličov (tento počet uviedol sťažovateľ v 2. rade, sťažovateľ v 1. rade hovorí o počte takmer 40 voličov). Avšak v sťažnostiach zhodne hoci len ako príklad označili troch voličov, ktorí nespĺňali zákonný predpoklad voľby do prenosnej volebnej schránky vo volebnom okrsku č. 2 (■■■■■ – svokor zvoleného kandidáta, ■■■■■ ■■■ a ■■■■■ ■■■), a štyroch takýchto voličov vo volebnom okrsku č. 1 (■■■■■, ■■■■■, ■■■■■, ■■■■■, ■■■■■). Spolu teda označili sedem voličov.

Samotní sťažovatelia (obaja zhodne) ďalej uvádzajú aj prípad, kedy volič, ku ktorému boli vyslaní členovia okrskovej volebnej komisie s prenosnou volebnou schránkou, takýto spôsob voľby odmietol, keďže oň nežiadal (išlo znovu o svokra zvoleného kandidáta ■■■■■).

Odhladnuc od rozpornosti tvrdenia oboch sťažovateľov, keď voliča ■■■■■ označujú ako voliča, ktorý volil do prenosnej volebnej schránky, a zároveň ako voliča, ktorý takúto voľbu odmietol, ako aj s prihliadnutím na uvedený výpočet osôb hlasujúcich do prenosnej volebnej schránky nespĺňajúcich pritom podmienky uvedené v § 36 ods. 1

zákona o voľbách ústavný súd konštatuje, že tvrdené skutočnosti neboli spôsobilé ovplyvniť výsledok volieb starostu obce, a to z dôvodu, že ak by aj všetci voliči hlasujúci mimo volebnej miestnosti do prenosnej volebnej schránky s úmyslom voliť zvoleného kandidáta na takúto voľbu nespĺňali podmienky uvedené v § 36 ods. 1 zákona o voľbách a nebolo by im umožnené takto voliť, nemalo by to žiaden dopad na konečný výsledok volieb, a to vzhľadom na rozdiel medzi počtom platných hlasov získaných sťažovateľom v 2. rade a zvoleným kandidátom, ktorý bol 42, resp. 80 hlasov pri sťažovateľovi v 1. rade. Právne významným spôsobom by tento výsledok mohol byť ovplyvnený len vtedy, keby zistený rozdiel bol iba následkom nezákonného postupu v súvislosti s hlasovaním do prenosnej volebnej schránky, teda ukrátením sťažovateľov a zvýhodnením zvoleného kandidáta.

Možnosť ovplyvnenia výsledku volieb starostu v takomto rozsahu však sťažovatelia nenaznačili. Ich údaje sú navyše nekonkrétne, nepresné, keď hovoria o väčšine voličov (teda nie o všetkých) takto neoprávnene hlasujúcich, a v prípade manželov [REDACTED] a [REDACTED], ktorí po príchode členov okrskovej volebnej komisie č. 1 oznámili, že oni o hlasovanie mimo volebnej miestnosti nežiadali, sťažovatelia opomenuli uviesť, či v konečnom dôsledku títo manželia volili do prenosnej volebnej schránky, alebo nie.

Uvedené skutočnosti svedčia o zjavnej neopodstatnenosti sťažností sťažovateľov v týchto častiach.

K bodu 2

Druhá námietka sťažovateľov spočíva v ich tvrdení, že zvolený kandidát sa počas volieb zdržiaval v priestoroch volebných miestností, pred týmito miestnosťami, ako aj pred budovou, kde prebiehalo hlasovanie, a nabádal hlavne rómskych voličov, aby išli hlasovať a ako majú hlasovať. Ako dôkaz takéhoto správania zvoleného kandidáta sťažovatelia navrhli iba kamerový záznam z diania pred budovou, v ktorej voľby prebiehali.

Udalosti, ktoré sa majú na označenom kamerovom zázname nachádzať a ktoré majú dokázať a preukázať tvrdenia sťažovateľov, sťažovateľ v 1. rade popísal takto:

„12:20:00 – príchod [REDACTED] do budovy, kde prebiehali voľby, kedy [REDACTED] miestnej volebnej komisii doniesol zoznam ľudí, kam treba poslať prenosnú volebnú schránku

12:23:27 – odchod [REDACTED] z budovy, kde prebiehali voľby

13:28:27 – sestra [REDACTED] a členka miestnej volebnej komisie [REDACTED] čaká pred budovou brata – [REDACTED] s manželkou

13:29:57 – spolu so sestrou [REDACTED] čaká na [REDACTED] aj jeho švagor [REDACTED]

13:33:51 – príchod [REDACTED] s manželkou, ktorý sa zhovára so sestrou a švagrom a spolu vchádzajú do budovy, kde prebiehajú voľby

13:59:00 – odchod [REDACTED] z budovy, kde prebiehajú voľby

13:59:40 – [REDACTED] sa vracia s manželkou naspäť do budovy

14:03:30 – [REDACTED] s manželkou odchádza z budovy k autu

14:05:30 – [REDACTED] opäť vchádza do budovy, kde prebiehajú voľby

14:07:07 – [REDACTED] odchádza z budovy.“

Sťažovateľ v 2. rade skutočnosti zaznamenané na navrhovanom zázname nepopísal vôbec.

Ústavný súd bez potreby zisťovania zákonnosti vyhotovenia, získania a prípadného použitia kamerového záznamu uvádza, že z jeho „prepisu“ (ako ho nazval sťažovateľ v 1. rade) vyplýva, že zvolený kandidát sa vo vnútri volebnej miestnosti a v jej okolí zdržal 34 minút a 3 sekundy, avšak z neho nevyplýva žiadna skutočnosť preukazujúca ovplyvňovanie voličov rómskeho pôvodu a sociálne slabších voličov zvoleným kandidátom. Iné dôkazy na podporu svojich tvrdení ani jeden zo sťažovateľov nenavrhol. Ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia v tomto prípade neuniesli bremeno tvrdenia (čo je ich zákonná povinnosť), a teda namietané údajné porušenia zákona o voľbách (v súvislosti s vedením volebnej kampane) nie sú ani skutkovo a ani právne dostatočne podložené a odôvodnené. Pokiaľ teda sťažovatelia mali v úmysle navrhnuť ako dôkaz kamerový záznam preukazujúci ovplyvňovanie voličov, rozhodne mali klásť dôraz pri „prepise“ označeného záznamu

na udalosti preukazujúce práve tvrdené skutočnosti, čo však neurobili. Tvrdenia sťažovateľov tak nedisponujú určitosťou, konkrétnosťou a rozumne dostatočnou presvedčivosťou vo vzťahu k tvrdenej okolnosti.

Je jednoznačné, že sťažovatelia k tomuto tvrdeniu neuviedli žiaden relevantný hodnoverný dôkaz, ktorý by akýmkoľvek spôsobom spochybnil priebeh a výsledok volieb, prípadne porušenie volebného zákona takým hrubým alebo závažným spôsobom, ktoré by bolo spôsobilé ovplyvniť výsledok volieb starostu obce. Abstraktné tvrdenia o „nabádaní“ Rómov a ďalších sociálne odkázaných osôb zvoleným kandidátom pri uvedení ich odhadovaného počtu v obci bez hodnoverného navrhovaného dôkazu, že sa tak skutočne stalo, ústavný súd nepovažuje za dostatočné.

Aj v tejto časti preto ústavný súd považoval sťažnosti sťažovateľov za zjavne neopodstatnené.

K bodu 3

V ďalšom bode sťažnosti sťažovatelia tvrdia, že „*Matka [REDAKOVANÉ] vlastní v obci... obchod s potravinami..., kde pred voľbami ako aj v deň volieb nalieval alkohol voličom. Títo voliči potom smerovali rovno z obchodu k volebnej urne (napr. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]).*“. Dodávajú, že „*viacerým Rómom a sociálne slabším osobám dáva [REDAKOVANÉ] tovar v obchode na dlh, ktorý mu uhradia tieto osoby, keď dostanú sociálne dávky*“. Argumentácia sťažovateľov k tejto námietke napokon pokračuje tak, že „*[REDAKOVANÉ] sľuboval rómskym voličom za to, že ho budú voliť to, že ich všetkých zamestná a zabezpečí pre nich výstavbu domov. Rómskym voličom dával tiež peniaze za to, že ho budú voliť.*“.

Ako dôkaz preukazujúci ich tvrdenia sťažovatelia predložili ústavnému súdu „*Čestné vyhlásenie*“ [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], ktorý „*vyhlásil*“, že

„- *kandidát na funkciu starostu obce [REDAKOVANÉ] sľuboval rómskym voličom, že všetkých zamestná a zabezpečí pre nich výstavbu domov,*

- deň pred voľbami mi dal 30 eur za to, že ho budem voliť“.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu poskytovanie „protihodnoty“ za hlasovanie vo voľbách je protiústavné, lebo účelom aktívneho volebného práva je možnosť účasti na správe vecí verejných, a nie bezprostredný materiálny prospech. Tzv. kupovanie hlasov voličov považuje ústavný súd za takú aktivitu na získanie voličských hlasov počas volieb, ktorá zasahuje do samotnej podstaty volebného (aktívneho či pasívneho) práva zaručeného v čl. 30 ústavy. Takéto obmedzenie nesie so sebou také veľké nebezpečenstvo pre slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti, že od ústavného súdu vyžaduje veľmi prísne posúdenie (PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 6/06, PL. ÚS 45/07, PL. ÚS 22/2011).

Na uvedených tézach ústavný súd trvá, avšak iba za predpokladu, že by sa takáto „volebná korupcia“ hodnoverne preukázala.

Sťažovatelia, zastúpení kvalifikovanými právnymi zástupkyňami, však vo vzťahu k tvrdenej volebnej korupcii predložili ústavnému súdu čestné vyhlásenie jedinej osoby, pritom výsluch tejto osoby ani výsluchy iných osôb v tomto smere nenavrhlí. Pri rozdiely v počte sťažovateľmi získaných platných hlasov oproti tým, ktoré získal zvolený kandidát, je takýto dôkaz absolútne nepostačujúci na vyhodnotenie sťažností ako opodstatnených (a to aj s prípadným zohľadnením počtu voličov uvedených v časti „K bodu 1“, t. j. 36).

Z bohatej a verejne dostupnej judikatúry ústavného súdu týkajúcej sa volieb do orgánov samosprávy obcí mohlo byť právnym zástupkyňiam sťažovateľov, ako aj samotným sťažovateľom známe, v akom minimálnom rozsahu požadovanom zákonom o ústavnom súde je potrebné splniť náležitosti pre posúdenie takejto sťažnosti za prijateľnú na ďalšie konanie a v akej kvalite. V oboch aktuálnych sťažnostiach však absentuje elementárna náležitosť navrhnutia relevantných dôkazov vo vzťahu k prezentovaným skutočnostiam, za ktoré nemožno považovať ani tvrdenie o ponúkaní alkoholu voličom,

ktorí následne mali odchádzať hlasovať do volebných miestností, pretože toto nie je ničím podložené a nijako nepreukazuje prípadný dopad na výsledky volieb.

Námietky sťažovateľov ostávajú opäť iba v rovine tvrdenia, z čoho vyplýva zjavná neopodstatnenosť sťažností v týchto častiach.

K bodu 4

Sťažovatelia rovnako namietajú personálne zloženie miestnej a oboch okrskových volebných komisií v obci, v ktorých mali pôsobiť rodinní príslušníci a blízki priatelia zvoleného kandidáta. Sú presvedčení, že v tejto súvislosti boli porušené ich základné práva zaručené v čl. 30 ods. 1 a 4 ústavy.

V okrskovej volebnej komisii č. 1 to boli dvaja členovia ([REDACTED] a [REDACTED]), v okrskovej volebnej komisii č. 2 traja členovia ([REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED]) a napokon v miestnej volebnej komisii to boli dvaja členovia ([REDACTED] a [REDACTED]).

Z príslušných zápisníc jednotlivých volebných komisií tvoriacich prílohy sťažností sťažovateľov vyplýva, že tak miestna volebná komisia, ako aj obe okrskové volebné komisie mali po 5 členov.

Pokiaľ ide o spôsob kreovania volebných komisií (okrskových aj miestnej), tento je upravený zákonom o voľbách (pre danú vec najmä § 11, § 11a, § 14 a § 15). Ani jeden zo sťažovateľov netvrdí, že by pri vytváraní volebných komisií neboli dodržané príslušné ustanovenia zákona o voľbách alebo že by zloženie komisií odporovalo zákonu o voľbách. Sťažovatelia teda nenamietajú nezákonnosť zloženia označených volebných komisií.

Podstata námietok v tejto časti sťažnosti však spočíva v tvrdení, že označené osoby „počas volieb podávali [REDACTED] informácie o priebehu volieb (kto už odvolil, kto ešte neodvolil) “. Má o tom svedčiť už spomenutý kamerový záznam, na ktorom „je vidno ako sestra [REDACTED], ktorá bola v miestnej volebnej komisii a švagor

podpíšu všetci členovia volebnej komisie bez výhrad, ústavný súd považuje túto skutočnosť v zásade za dostatočne hodnovernú na to, aby verifikoval zistený výsledok volieb.

Za týchto okolností sa aj argumentácia sťažovateľov, že kandidát [REDAKOVANÉ] vo voľbách konaných 15. novembra 2014 získal viac ako 100 platných hlasov voličov a v hlasovaní 7. marca 2015 už iba 59 hlasov, javí ako irelevantná, a navyše medzi označenými hlasovaniami uplynuli takmer 4 mesiace a v ich rámci prebehla ďalšia volebná kampaň.

Ústavný súd taktiež konštatuje, že sťažovateľmi namietané skutočnosti a pochybnosti o správnosti sčítania hlasov už na prvý pohľad nemožno bez ďalšieho akceptovať, pretože údajná nesprávnosť spočítania hlasov, resp. ďalšie námietky, sú charakterizované sťažovateľmi iba možnosťou, potencialitou, teda nie realnosťou alebo aspoň rozumne dostatočnou presvedčivosťou. Navyše, neurčitosť a nekonkrétnosť sa týkala aj označenia relevantných dôkazov. Je evidentné, že sťažovateľmi navrhované dôkazy, ktorými sú výsluch pozorovateľky [REDAKOVANÉ] a predsedníčky okrskovej volebnej komisie č. 2, smerujú k preukázaniu prípadného psychického a fyzického rozpoloženia členov komisie pri sčítavaní hlasov, nie však k dokázaniu nesprávnosti zráťania hlasov.

Podľa § 37 ods. 4 zákona o voľbách, ktorého porušenie sťažovateľa namietajú, každý člen okrskovej volebnej komisie môže nazerať do hlasovacích lístkov. Predseda okrskovej volebnej komisie kontroluje správnosť sčítania hlasov.

Uvedené zákonné ustanovenie neprikazuje predsedovi okrskovej volebnej komisie prerátať jednotlivé hlasy, ale dozrieť na správnosť zráťovania hlasov odovzdaných jednotlivým kandidátom. Preto tvrdenie, že došlo k porušeniu zákona o voľbách nepreráťaním hlasov predsedníčkou okrskovej volebnej komisie č. 2, nemá oporu v zákone o voľbách a samo osebe nie je opodstatnené.

Nad rámec je potrebné uviesť, že z príslušných ustanovení zákona o voľbách explicitne nevyplýva ani povinnosť okrskových volebných komisií, aby pri sčítavaní hlasovacích lístkov došlo k ich kontrolnému prepočítaniu. Navyše, sťažovatelia vôbec netvrdia, ale iba predpokladajú, že neprekontrolovaním hlasovacích lístkov „mohli byť“ medzi hlasmi pre zvoleného kandidáta aj hlasy iných kandidátov, avšak podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu len nepodložené domnienky o nezákonnosti a neústavnosti volieb nepostačujú na rozhodnutie ústavného súdu, ktorým by boli vyhlásené voľby za neplatné, resp. bol zrušený ich výsledok.

Odôvodniť tvrdenie o neústavnosti a nezákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí nervozitou a stresom niektorých členov volebnej komisie pri sčítaní hlasov bez uvedenia ďalších zodpovedajúcich dôkazov svedčiacich o nesprávnosti zráťania hlasov jednotlivým kandidátom nie je postačujúce.

Ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že nie je povolaný na rekonštrukciu postupu, resp. posúdenie práce okrskových volebných komisií, ak všetci členovia dotknutej okrskovej volebnej komisie a jej zapisovateľ/ka podpísali zápisnicu o hlasovaní a voľbách starostu obce bez jedinej výhrady, čím jednoznačne osvedčili výsledky dosiahnuté vo voľbách.

Aj v tejto časti považuje ústavný súd sťažnosti sťažovateľov za neopodstatnené.

V závere ústavný súd pripomína, že neplatnosť volieb starostu obce by v okolnostiach posudzovanej veci mohlo spôsobiť len také závažné porušenie zákona o voľbách, ktoré odôvodnene – teda nie abstraktne a potencionálne – vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

Sťažovatelia však v tomto smere neunesli dôkazné bremeno svojich tvrdení, t. j. neposkytli ústavnému súdu také dôkazy, z ktorých by rozumnou úvahou bolo možné

dospieť k záveru, že ak by sa nimi namietané udalosti nestali, bol by potom dosiahnutý kvalitatívne iný volebný výsledok volieb starostu obce Kuzmice.

Ústavný súd preto dospel k záveru, že sťažovatelia nepreukázali porušenie volebného zákona v takom rozsahu, ktoré by bolo v príčinnej súvislosti s namietaným výsledkom volieb, a preto ich sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnené.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. mája 2015